

REZIME

Makroekonomski trendovi

Intenzitet pada **industrijske proizvodnje** u februaru (13% u desezoniranoj seriji) gotovo da je nezabeležen, a proizvodnja nije bila manja od oktobra 2000. godine. Vremenske nepogode i redukcija snabdevanja privrede električnom energijom predstavljali su izuzetan egzogeni poremećaj. Ipak, februarski pad proizvodnje toliko je izražen da se ne može objasniti samo lošim vremenskim uslovima i restrikcijama.

Nema oporavka realnog **prometa** robe u trgovini na malo, prema podacima za februar 2012. Realan promet je opao za 5,8% prema originalnim podacima, a za 5,3% prema desezoniranim podacima. Povrh toga, promene realnog prometa i dalje nisu korespondirale sa promenama mase realnih neto zarada.

U oblasti **spoljne trgovine**, izvoz opada, što je u skladu sa konjunkturuom proizvodnje, dok uvoz (iznenađujuće) raste. Februarski podaci o smanjenju izvoza za petinu u skladu su sa podacima o padu proizvodnje prerađivačke industrije. Uvoz je, uprkos deprecijaciji dinara i nepovoljnim uslovima za saobraćaj, povećan. Stoga je došlo do velikog relativnog rasta trgovinskog deficita.

Zarade u februaru rastu i nominalno i realno. Prosečna mesečna neto zarada po zaposlenom iznosi 40.003 dinara, i nominalno je veća za 9,2% i realno za 8,3% u odnosu na januar. Zarade rastu i u javnom i u privatnom sektoru, ali brže u javnom sektoru. Nastavlja se pad zaposlenosti – broj zaposlenih u februaru manji je za 0,2% (ili za 2.300 lica) u odnosu na prethodni mesec.

Inflacija je ubrzana na mesečnom i, otuda, na godišnjem nivou – ali se dodatno približila cilju na međugodišnjem nivou u februaru 2012. U februaru 2012. inflacija je iznela 0,8% u odnosu na prethodni mesec i 0,9% u odnosu na decembar prethodne godine – a 4,9% u odnosu na isti mesec prethodne godine, ili samo 0,5 procentnih poena više u odnosu na postavljeni cilj (za februar 2012. ciljana je međugodišnja inflacija od 4,4 procenta \pm 1,5 procentnih poena).

Ekonomska politika

Fiskalni deficit je najizraženiji problem u ekonomskoj politici. On traži hitno i, po svoj prilici, radikalno rešenje i to daleko prevazilazi neke mere koje agresivnim reakcijama privlače pažnju javnosti (ukidanje PDV-a na proizvode za bebe, na primer). Ukupne uštede koje je Vlada nedavno predvidela pokrivale bi tek polovinu dodatne budžetske „rupe“, čak i kada bi se u potpunosti ostvarile – a svi su izgledi da to neće biti slučaj. Opšta reforma je put ka fiskalnoj konsolidaciji. Na primer, trebalo bi razmotriti mogućnost da se Zakon o planiranju i izgradnji stavi van snage i da se njegova materija reguliše sa nekoliko zakona. Tako, posebnim zakonima bi se mogli regulisati: planiranje, izgradnja, građevinsko zemljište, restitucija nacionalizovanog zemljišta i legalizacija bespravno izgrađenih objekata. Ono što je svakako prioritetno u poreskom sistemu jeste moguća relaksacija angažovanog rada i kapitala, tj. nastojanje da se što više smanje opterećenja na zarade (porezi na zaradu i doprinosi), ali je ta relaksacija moguća u paralelnom procesu konsolidacije budžeta putem sistemskih mera.

Osnovni pokazatelji mesečnih makroekonomskih kretanja

	Avg. 2011	Sept. 2011	Okt. 2011	Nov. 2011	Dec. 2011	Jan. 2012	Febr. 2012
Privredna aktivnost							
Industrijska proizvodnja, međugodišnja % promena, fizički obim	-0,3	-1,8	-1,0	2,2	0,1	-2,7	-12,8
Cene i kurs							
Potrošačke cene ¹	10,5	9,3	8,7	8,1	7,0	5,6	4,9
Vrednost RSD/EUR, kraj perioda	101,6	101,1	100,5	104,0	104,6	106,1	110,2
Vrednost RSD/USD, kraj perioda	70,4	74,7	71,8	78,0	80,9	80,4	81,8
Vrednost RSD/EUR, prosek perioda	102,3	101,2	100,6	102,7	102,9	105,2	108,1
Vrednost RSD/USD, prosek perioda	71,3	73,5	73,5	75,7	78,2	81,4	81,6
Monetarni pokazatelji							
Dinarski primarni novac, mil. din.	185.518	182.251	185.203	192.432	227.067	217.604	220.908
M3, mil. din.	1.405.830	1.412.180	1.412.047	1.457.579	1.497.984	1.483.073	1.522.822
Plasmani banaka privredi, mil. din.	1.059.101	1.062.429	1.050.630	1.081.495	1.111.567	1.154.185	1.183.355
Plasmani banaka stanovništvu, mil. din.	590.595	587.814	588.841	602.549	602.630	608.856	622.311
Referentna kamatna stopa NBS, % na godišnjem nivou	10,75	10,75	10,75	10,00	9,75	9,50	9,50
Aktivne ponderisane kamatne stope banaka, % na godišnjem nivou	11,15	11,10	11,05	10,79	10,51	10,26	10,13
Pasivne ponderisane kamatne stope banaka na depozite, % na godišnjem nivou	4,47	4,45	4,33	4,25	4,22	4,19	4,14
Spoljna trgovina i platni bilans							
Izvoz robe, mil. evra	709,4	711,1	725,3	733,1	703,9	552,3	522,1
Uvoz robe, mil. evra	1.092,0	1.226,4	1.224,3	1.337,4	1.421,2	1028,6	1092,3
Saldo tekućeg platnog bilansa, mil. evra	-150,5	-324,2	-255,1	-153,0	-494,8	-268,6	-
Strane direktne investicije – neto, mil. evra	119,6	122,0	347,9	-61,0	312,8	-430,0	-
Devizne rezerve NBS, mil. evra	10.420,0	11.358,2	11.272,3	11.389,2	12.057,7	11.603,7	11.174,6
Spoljni dug, mil. evra	22.827,7	23.860,3	23.744,4	23.843,2	24.125,4	24.338,0	-
Tržište rada							
Prosečna neto zarada, din.	38.389	38.763	38.167	38.363	43.887	36.639	40.003
Prosečna bruto zarada, din.	53.285	53.838	52.944	53.239	61.116	50.829	55.505
Prosečna penzija, din. ²	23.428	23.433	23.714	23.703	23.698	21.766	-
Fiskalni pokazatelji							
Primanja budžeta, mil. din.	57.013,5	64.272,7	59.373,9	60.150,8	66.470,5	57.248,3	40.361,5
Izdaci budžeta, mil. din.	67.533,5	67.249,8	70.002,0	71.013,3	78.868,7	65.967,3	134.849,7
Suficit/deficit budžeta, mil. din.	-10.520,0	-2.977,1	-10.628,1	-10.862,5	-12.398,2	-8.719,0	-37.239,9
Javni dug, mil. evra	13.797	14.746	14.800	14.480,1	14.466,6	14.470,7	14.348,1

Izvori: RZS, NBS, Ministarstvo finansija

¹ Za godine: decembar tekuće godine prema decembru prethodne godine; za mesece: tekući mesec prema istom mesecu prethodne godine

² Za kategoriju zaposlenih lica

³ Prema Anketi o radnoj snazi RZS

Prognoze

Martovska **Anketa** o konjunkturi donela je nešto bolje ocene o konjunkturi u domaćoj industriji. Opšti indikator poslovne klime zabeležio je rast za 2,8 p.p. u odnosu na prošli mesec. Najvažniji nalaz iz marta je relativno visok rast indikatora očekivane prodaje, za 16,6 p.p., čime je ovaj pokazatelj nastavio trend rasta iz februara. Kretanje indikatora očekivane prodaje povećava verovatnoću oporavka tražnje u domaćoj industriji u narednom periodu, ali ne ukazuje na jači rast tražnje. U prilog tezi o anemičnom oporavku tražnje ide i nalaz da se čak 50% kompanija izjasnilo da im je najveće ograničenje u poslovanju upravo slaba tražnja. Istovremeno, svega 7,1% firmi istaklo je problem nedostatka kredita kao najveće ograničenje u poslovanju, što je jedan od najmanjih procenata od kada postoji Anketa. Ovaj nalaz potvrđuje tezu da banke trenutno imaju sredstva, ali nemaju klijente kojima bi ih plasirale. U martu je zabeležen relativno visok rast inflacionih očekivanja – 70,2% firmi izjasnilo se da očekuje rast cena svojih inputa u naredna tri meseca. Verovatni razlog za ovakvo kretanje je poslednje slabljenje dinara, kao i rast cena nafte na globalnom nivou, što bi zajedno moglo da doprinese rastu cena inputa.

Na osnovu **prognoza MAT**-a očekuje se: da će industrijska proizvodnja u prvih pet meseci 2012. godine beležiti pad za 4% u odnosu na isti period 2011; da će potrošačke cene u prvih pet meseci 2012. godine, u poređenju sa decembrom 2011, porasti za 4,2%; da će promet robe u trgovini na malo u tekućim cenama u prvih pet meseci 2012. godine, u odnosu na isti period 2011, beležiti rast za oko 2,5%, dok će promet u trgovini na malo u stalnim cenama u istom periodu biti manji za 2,8%, te da će izvoz robe (u evrima) imati pad za 4%, a uvoz robe rast za 3,5%.

Osnovni pokazatelji godišnjih makroekonomskih kretanja

	2008	2009	2010	2011	2012
BDP, mil. evra	32.668,2	28.883,4	29.023,8 ¹	32.993 ²	33.741,3 ³
BDP, <i>per capita</i> , evri	4.445	3.945	3.981 ¹	4.543 ²	4.665 ²
BDP, realni rast, %	3,8	-3,5	1,0 ¹	1,6 ¹	1,5 ²
Industrijska proizvodnja, rast, %	1,4	-12,6	2,5	2,1	-7,9 ³
Inflacija, rast potrošačkih cena, %	8,6	6,6	10,3	7,0	4,9 ⁴
Vrednost RSD/EUR, kraj perioda	88,6	95,9	105,5	104,6	110,2 ⁵
Izvoz robe, mil. evra	7.429	5.961	7.393	8.439	-
Uvoz robe, mil. evra	16.478	11.505	12.622	14.450	-
Platni bilans, tekući deficit, mil. evra	-7.054	-2.084	-2.082	-2.968	-
Devizne rezerve NBS, mil. evra	8.162	10.602	10.002	12.058	11.175 ⁵
Spoljni dug, mil. evra	21.088	22.487	23.786	24.125	24.338 ⁶
Javni dug, evri	8.781,5	9.849,4	12.157,0	14.466	14.348 ⁵
Stopa nezaposlenosti ⁷	14,0	16,6	19,2	23,7	-

Izvori: RZS, NBS, Ministarstvo finansija

¹ Procena RZS; ² Procena Ministarstva finansija; ³ Međugodišnji kumulativni rezultat nakon dva meseca;

⁴ Međugodišnji rast u februaru; ⁵ Na kraju februara; ⁶ Na kraju januara; ⁷ Prema Anketi o radnoj snazi RZS